Çağımızın İmtihanı: İsraf

a) İsraf nedir?

İsraf deyince hepimizin aklına hiç şüphesiz paranın ya da herhangi bir yiyeceğin israfı geliyor. Maalesef israf bu kadar basit değil.

İsraf: Herhangi bir konuda aşırı gitme, doğru ve gerçek olandan sapma(gayri meşru bir amaç için harcama yapma), meşru sınırların ötesine geçme; imkanları ve sahip olunan değerleri, gerekli görülen yerler dışında veya gereğinden fazla harcama, dengesiz harcama, saçıp savurma ve de haddi aşma anlamına gelmektedir.

– Rabbimiz tarafından bize bahşedilen hayat, sağlık, eş, evlat, mal, mülk gibi nimetler, hep emanet olarak verilmiştir. Onun için biz, bu nimetleri kullanma tarzımızdan, israf edip etmediğimizden ve bunları nerelerde harcadığımızdan ahirette sorguya çekileceğiz.

Rabbimiz Kuran'ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır;

"Sonra o gün nimetten sorguya çekileceksiniz." [Tekasür/8]

"Akrabaya, yoksula, yolda kalmışa (iyilik ve yardımla) hakkını ver, (malını lüzumsuz yere) saçıp savurma! Çünkü (malı) saçıp savuranlar, şeytanın kardeşi olmuşlardır. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür." [İsra/26-27]

(Rahman'ın o has kulları) ki harcadıkları zaman israf etmezler, cimrilik de yapmazlar, (harcamaları hususunda) bu (ikisi) arasında bir denge tuttururlar." [Furkan/67]

b) İsraf Çeşitleri

ZAMAN İsrafı: İsraf konusunda en çok hataya düştüğümüz husus hiç şüphesiz zamandır. Çünkü zaman Rabbimizin bizlere verdiği çok büyük bir nimettir. Bir Müslüman dünyaya gelme amacını unutmadan hayatını Rabbinin rızasına uygun bir şekilde düzenlemeli ve en büyük hedefi cennet olmalıdır. Eğer kişi zamanını, Allah'ın rızasını hedefleyen işler yapmak yerine aklını ve kalbini Allah'ı anmaktan uzak tutup boş işlerle geçirirse bu büyük nimeti

israf etmiş olur. Bu yüzden zaman nimeti israf edilmemeli, her saniyesi Allah rızasına uygun düşünce ve davranışlarla değerlendirilmelidir.

BİLGİ İsrafı: Rabbimiz her kuluna belli bir irade, akıl ve zeka vermiştir. Günlük hayatımızda aklımızı kim bilir nelerle doldurarak çöplüğe çeviriyoruz. Özellikle de öğrenci kardeşlerimiz maalesef bilgi hususunda sendelemektedir. Çünkü bir bilgiyi öğrenmek kolaydır ama asıl marifet onu pratiğe dökmektir. Aksi halde kuru bilgi israfından başka bir şey değildir öğrendiğimiz nice şeyler.

Rasulullah sallallahu alehi ve sellem şöyle buyurmuştur:
'Kim bildikleriyle amel ederse Allah ona bilmediklerini öğretir (bilmediklerine varis kılar).'

Peygamberimizin bu hadisini zihnimizin baş köşesine koyarsak bilgi israfından kaçınmış oluruz. İlim farzdır evet ama her şeyi öğrenme hırsıyla yanıp tutuşan bir kişi eğer öğrendiklerini amele dökmezse alev alan saman yığını gibi çabuk parlar ama sönmesi de o derece hızlı olur.

KONUŞMA İsrafı: Sosyal bir varlık olan bizler farkında olmadan gündelik hayatımızda o kadar çok yapıyoruz ki bu israfı. İki üç kelime ya da bir iki cümle ile anlatılabilecek herhangi bir meseleyi cümlelere ziyade yaparak yarım sayfalık metne dönüştürüyoruz. Bu şekilde hem kullandığımız kelimeleri ve zamanımızı hem de karşımızdaki kişinin vaktini heba ediyoruz. Bir dakikanın bile hükmü o kadar büyüktür ki o bir dakika sayesinde nice insan kurtulmuş nicesi de kendini helake sürüklemiştir.

Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem: 'Dilini tutan kurtuldu' buyurarak bizlere güzel bir uyarıda bulunmuştur.

NİMET-MİDE İsrafı: Ekmek veya yiyecek gibi bir nimeti görmezden gelen, onun kıymetini bilmeyen, onu yersiz tüketen, onu çöpe atan bir kimse diğer nimetlere ve nimeti verene karşı nankörlük etmiş olur. Ancak nânkörlük yalnızca ekmek nimetini görmezden gelmek yahut onu aşırı tüketmek veya ekmeği çöpe atmak demek değildir. Bütün nimetler için söz konusudur. Kim hangi nimeti görmezden gelirse, o nimetin asıl sahibini unutursa, bağışlanan nimeti nimet sahibinin ölçüleri doğrultusunda kullanmazsa nânkörlük etmiş olur. Nimete nânkörlük, onun asıl sahibi Yüce Allah'a nankörlüktür.

“O bağlı ve bostanlı bahçeleri, tatları çeşit çeşit hurmaları, ekinleri, (yaprakları ve meyveleri) birbirine benzeyen ve birbirinden farklı zeytin ve narları yaratıp yetiştiren O’dur. (Onlar,) meyve verince meyvesinden yiyin. Toplandığı ve biçildiği günde de, hakkını (öşrünü, zekat ve sadakasını) verin; fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.” [En’am/141]

Hayatımızı devam ettirebilmek ve direncimizi kaybetmemek adına yeterli miktarda, sınırları zorlamadan yemek, içmek ve beslenmek dini bir vazifemizdir. Her şeyin bir ölçüsü olduğu gibi bunun da ölçüsünü kaçırırsak mide israfına yol açarız. Dahası sağlığımızda elimizden kayıp gider.

Bu konu da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bizlere güzel bir sınır koymuştur:

“Canının çektiği her şeyi yemen israftandır.” *[Suyuti, Camiu’s-Sağir]*

EŞYA İsrafı: Kullandığımız bütün eşyalar bizde emanettir. Onları bize emanet edilen nimetler olarak görmek ve ona göre değerlendirmek zorundayız. Bugün çöpe atılan bunca nimetler, evlerimizin çatılarında yahut bodrumlarında biriktirdiğimiz kullanmadığımız bunca eşyalar bu israf çeşidinin içerisine girmektedir. Onlardan da sorumluyuz. Onlar âtıl halde orada dururken, onlara muhtaç durumda olan bir çok insanın olduğunu hatırlamalıyız. Yoksa zamanla cimrilik hastalığına yakalanmış oluruz.

“Elini boynuna bağlama (cimrilik yapma), onu büsbütün de açma (israfçı olma.) Sonra kınanmış, pişman olmuş bir halde oturup kalırsın.” [İsra/29]

“Ey Ademoğulları! Her mescid (de yani secde ettiğiniz zaman ve mekan) da ziynet (olan temiz ve güzel elbise)nizi alın (giyinin). Yiyin, için, fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.” [A’raf/31]

Davamızın başı ve sonu Alemlerin Rabbi olan Allah’a hamddir.